

3.8. Ribarstvo

3.8.1. Zaštita i gospodarenje resursima

Pravni okvir

Zakonodavni okvir ribarstva u RH obuhvaća djelatnosti ulova i uzgoja ribe u morskoj i slatkoj vodi. Temeljni propisi su: Zakon o morskom ribarstvu (NN 46/97) i Zakon o slatkovodnom ribarstvu (NN 106/01) koje nadopunjava niz podzakonskih akata.

Zakon o morskom ribarstvu donosi osnovne odredbe vezane za obavljanje djelatnosti gospodarskog, malog i rekreacijskog-športskog ribolova, uvjete izdavanja dozvola i povlastica za obavljanje ribolova i uzgoja, te kaznene odredbe za prekršaje pojedinih dijelova Zakona.

Najznačajniji podzakonski akt na temelju Zakona o morskom ribarstvu je Pravilnik o obavljanju gospodarskog ribolova na moru (NN 83/00, 101/02). Pravilnik o gospodarskom ribolovu na moru donosi niz odredbi o vrsti i količini alata za pojedini segment gospodarskog ribolova kao i odredbe o redosljedju i uvjetima obavljanja ribolova. Posljednje izmjene i dopune ovog Pravilnika (NN 101/02) uvrstile su odredbe o zabrani koćarenja u pojasu od 2 NM od obale, odnosno zabrani koćarenja ispod izobate od 50m, što je u skladu s odredbama EEC 1626/94.

Naredba o zaštiti riba i drugih morskih organizama (NN 101/02) propisuje minimalne veličine morskih organizama koje se smiju loviti i stavljati u promet u Republici Hrvatskoj te vrijeme lovostaja za pojedine vrste. Temeljem ove Naredbe donesen je i Pravilnik o kriterijima za utvrđivanje naknade šteta počinjenih ribama i drugim morskim organizmima (NN 101/02). Ova dva podzakonska akta su okvir zaštite bioloških resursa mora u okviru djelatnosti morskog ribarstva.

Osim ovih pravilnika i naredbi, ostali podzakonski akti donose odredbe vezane za mali (NN 5/02, 29/02) i rekreacijsko-športski ribolov (NN 118/01, 04/02, 03/03). Osnovne odredbe ovih pravilnika tiču se broja i količine dozvoljenih alata te maksimalne dnevne količine ulova. Prema trenutno važećim propisima, dnevni ulov u malom kao i u rekreacijsko-športskom ribolovu ne smije prijeći 5 kg.

U okviru projekta CARDS 2002 "Operational Capacity Building within the MAF" planira se daljnja analiza i usuglašavanje nacionalnih zakona sa zakonima Zajednice. Reformom zajedničke ribarstvene politike 2002. Europska je komisija donijela nove propise o zaštiti i gospodarenju živim resursima mora (Uredba Vijeća EC 2371/2002), dok za Sredozemlje mjere još nisu donesene te se primjenjuje Uredba Vijeća EC 1626/1994. U pripremi je donošenje nove regulative na osnovi prijedloga od 9. listopada 2003 (COM (2003) 589 final). Prijedlog donosi niz novih odredbi s kojima valja usaglasiti nacionalnu legislativu Republike Hrvatske.

Predviđene aktivnosti za 2004. godinu prije svega su vezane uz provedbu projekta CARDS 2002 o čijim će rezultatima uvelike ovisiti lista prioriteta zakonskih mjera koje će se usuglašavati.

Temeljem Odluke Hrvatskog Sabora o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru (NN 157/03) od 3. listopada 2003. godine, proglašeni su sadržaji

isključivog gospodarskog pojasa koji se odnose na prava očuvanja i gospodarenja prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora i time uspostavljen zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske. Primjena Odluke odgođena je za dvanaest mjeseci, ostavivši time prijelazno razdoblje za donošenje nacionalnih mjera i strukturiranje odgovornih tijela Državne uprave. U procesu pridruživanja EU, Uprava ribarstva će tijekom 2004. godine aktivno raditi na usaglašavanju mjera ribarstva koje će vrijediti i u proširenoj zoni. Donošenje ovih zakonskih mjera najvećim će dijelom biti vezano uz izravne pregovore RH s EU.

Institucionalni okvir

Uprava ribarstva, kao ustrojstvena jedinica Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, izravno je nadležna za upravna i stručna pitanja vezana uz ribarstvo. Njezin je mandat predlaganje, izrada i implementacija relevantnih zakona i podzakonskih akata, kao pravnog okvira provedbe gospodarskih i zaštitnih mjera u području ribarstva, uključujući sektore ribolova i akvakulture. Uprava ribarstva sastoji se od dva odjela – Odjel ribolova i Odjel akvakulture. Uprava ribarstva osim centralnog ureda u Zagrebu ima i sedam područnih jedinica u sedam primorskih županija koje, uz upravne poslove, obavljaju i niz operativnih aktivnosti. Područne jedinice Uprave ribarstva izdaju povlastice za gospodarski ribolov i uzgoj na moru, odobrenja za mali ribolov i dozvole za rekreacijsko-športski ribolov te rade na prikupljanju podataka iz očevidnika u segmentu morskog ribarstva.

Uprava ribarstva obavlja nadzor nad provedbama zakonskih propisa u području ribarstva, a izmjenama unutarnjeg reda u tijelima državne uprave Ministarstvo i Uprava preuzimaju i poslove inspekcije.

Unutar programa CARDS 2002 predviđen je projekt poboljšanja unutarnje organizacije Uprave za ribarstvo te horizontalne i vertikalne strukture.

3.8.2. Tržišna politika

Pravni okvir

Tržišna politika u segmentu ribarstva trenutno nema samostalni pravni okvir već je inkorporirana u pravne propise koji reguliraju opću tržišnu politiku. Okvir državne potpore u ribarstvu dan je Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN 87/02, 117/03).

Nacionalnim programom povećanja proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj koji je 2003. godine usvojila Vlada RH obuhvaćen je i problem organizacije tržišta ribom i ribljim proizvodima kao i pitanje zadugarstva u sektoru ribarstva. Kroz provedbu ovog programa, kao i kroz realizaciju projekta iz programa CARDS 2002 planira se formiranje pravnog okvira tržišne politike specifične za sektor ribarstva. Posebna će se pažnja posvetiti Uredbi Vijeća EC 104/2000 (organizacija zajedničkog tržišta ribom i proizvodima od ribe) i propisima donesenima na temelju nje.

Institucionalni okvir

Tržišna politika u području ribarstva ima administrativnu potporu na razini Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva u okviru Tržišnog informacijskog sustava u poljoprivredi (TISUP). TISUP je zadužen za prikupljanje, obradu i objavljivanje podataka o cijenama poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, pa tako i onih iz ribarskog sektora. Informacije o cijenama i stanju na tržištu ribom i ribljim prerađevinama prikupljaju se jedanput mjesečno. Prikupljanje se odvija u suradnji s otkupnim stanicama, područnim uredima, uzgajalištima morskih i slatkovodnih riba i u suradnji s prerađivačkom industrijom.

3.8.3. Strukturne mjere

Pravni okvir

Pravni okvir strukturnim mjerama u ribarstvu daje Pravilnik o načinu korištenja sredstava od naknada za obavljanje ribolova na moru (NN 144/03). Ovaj Pravilnik regulira otkup povlastica za obavljanje ribolova pridnenim povlačnim alatima (koćama). Visina iznosa za otkup povlastice određuje se prema ribolovnom naporu (prosječan broj ribolovnih dana u jednoj godini prema evidenciji ulova u zadnje 3 godine) i porivnoj strazi stroja broda. Ovaj je pravilnik djelomično usuglašen s Uredbama Vijeća EC 2369/2002 i EC 2370/2002 o strukturnim mjerama u ribarstvu i hitnim mjerama uklanjanja ribarskih brodova.

Zakonski okvir za sakupljanje podataka iz ribarstva, kao i praćenje ribolovnih aktivnosti odnosno praćenje ribolovnog napora daje Pravilnik o očevidniku i dostavi podataka o gospodarskom ribolovu na moru (NN 103/00, 152/02). Podaci koje ribar mora upisati u očevidnik su podaci o ribolovnom naporu (vrijeme isplovljavanja i uplovljavanja, ribolovna zona, broj potega kod koća, karakteristike ribolovnih alata, broj ribara, vrijeme mreže u moru i sl.) te podaci o ulovu po vrstama. Pravilnik je djelomično usklađen s Uredbom Vijeća EC 1543/2000 i to u segmentu sakupljanja osnovnih podataka o morskom ribarstvu putem očevidnika.

U okviru projekta CARDS 2002 "Operational Capacity Building within the MAF" planira se daljnja analiza i usuglašavanje nacionalnih zakona sa zakonima Zajednice. Reformom zajedničke ribarstvene politike 2002. Europska je komisija donijela nove odredbe o strukturnim mjerama u ribarstvu i hitnim mjerama uklanjanja ribarskih brodova (EC 2369/2002 i EC 2370/2002) te će se istima posvetiti posebna pažnja.

Institucionalni okvir

Praćenje provedbe strukturnih mjera iz područja ribarstva provodi se u okviru praćenja strukturnih mjera cjelokupne poljoprivredne djelatnosti na razini Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, a za što je izravno nadležna Uprava

poljoprivredne politike i ruralnog razvitka. Ona sudjeluje u oblikovanju učinkovitih i ciljanih mjera poljoprivredne politike te potiče strukturna poboljšanja u cjelokupnom poljoprivrednom sektoru, pritom uključujući i ribarstveni sektor.

3.8.4. Akvakultura

Pravni okvir

Uzgoj ribe i drugih morskih organizama obavlja se temeljem Zakona o morskom ribarstvu (NN 46/97) i Zakona o slatkovodnom ribarstvu (NN 106/01) te prema odredbama Pravilnika o kriterijima o pogodnosti dijelova pomorskog dobra za uzgoj riba i drugih organizama (NN 8/99, 56/02), Pravilnika o povlastici za akvakulturu i upisniku o izdanim povlasticama za akvakulturu (NN 29/02), Pravilnika o popisu u akvakulturi (NN 63/03) te Pravilnika o očevidniku o uzgoju ribe i drugih morskih organizama (NN 66/03).

U okviru projekta CARDS 2002 "Operational Capacity Building within the MAF" planira se početak analize i usuglašavanja postojećih nacionalnih propisa s propisima EZ. Prema strategiji razvoja akvakulture u EZ (COM 511/2002) objavljenoj u sklopu reforme zajedničke ribarstvene politike Zajednice, Komisija planira izmjene zakona tijekom 2003. i 2004. godine te se očekuje da će analiza i daljnja harmonizacija biti moguća tek tijekom provedbe projekta. Prema akcijskom planu Zajednice, prve mjere odnose se na strukturne fondove i financiranje te planiranje i integracija akvakulture u procese gospodarenja obalnim područjima.

Institucionalni okvir

Uprava ribarstva Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva nadležna je za izradu i implementaciju zakonskih propisa u segmentu akvakulture. Odjel akvakulture, kao njezina ustrojstvena jedinica, izravno obavlja upravne i druge stručne poslove koji se odnose na proizvodnju riblje mlađi, uzgoj riba i drugih vodenih organizama. Osim predlaganja i prilagođavanja zakonskih propisa iz područja akvakulture, Odjel akvakulture, prikuplja i analizira podatke o uzgoju, predlaže normativna rješenja za poticanje uzgoja, prometa i prerade uzgojene ribe i drugih akvatičkih organizama. Uprava ribarstva nadležna je i za izdavanje povlastica za obavljanje morskog i slatkovodnog uzgoja riba i drugih vodenih organizama.

Uprava ribarstva obavlja nadzor nad provedbama zakonskih propisa u području akvakulture, a izmjenama unutarnjeg reda u tijelima državne uprave Ministarstvo i Uprava preuzimaju i poslove inspekcije. Izdavanje koncesija za akvakulturu na moru u nadležnosti je Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka (ranije Ministarstvo pomorstva, prometa i veza).

Unutar programa CARDS 2002 predviđen je projekt poboljšanja unutarnje organizacije Uprave za ribarstvo te horizontalne i vertikalne strukture.